

24. Et spørgsmål om ære

Opfattelsen af kunst er individuel og personlig. I dette kapitel vil jeg gennemgå filmen *A Few Good Men* (Et spørgsmål om ære, 1992) og forklare, hvorfor den har en særlig plads i mit hjerte. For mig er den mere end et medrivende retssalsdrama; den er et spejlbillede af min verden. Filmen inspirerede mig, og den åbnede mine øjne.

Filmens baggrund

Idéen var Aaron Sorkins. Han tog en uddannelse i Fine Arts in Theater på Syracuse University. Han ville først være skuespiller, men fandt ud af, at han havde mere talent for at skrive. Han brugte halvandet år på sit første skuespil, *A Few Good Men*, og det blev opført på Broadway i 1989, hvor det indbragte ham en pris som "Outstanding American Playwright", og hér så producer David Brown potentialet som film. Han og Aaron Sorkin slog sig sammen med filminstruktør Rob Reiner. Alle Rob Reiners film til da var små guldklumper: *This is Spinal Tap* (1984), en ustyrlig parodi på rockfilm, *The Sure Thing* (Drømmepigen, 1985), en intelligent coming-of-age ungdomsfilm, *Stand By Me* (Sammenhold, 1986), en fremragende filmatisering af Stephen Kings novelle, og *The Princess Bride* (Prinsessen og de skøre riddere, 1987), trods den håbløse danske titel et smukt, morsomt og frem for alt et kærligt eventyr, samt publikumsfavoritterne *When Harry Met Sally* (Da Harry mødte Sally, 1989) og gyseren *Misery* (1990).

Aaron Sorkin adapterede selv skuespillet. På det tidspunkt vidste han intet om film, så han fik tilknyttet den erfarne, brillante screenwriter William Goldman som rådgiver. William Goldman står bag klassikere som *Butch Cassidy and the Sundance Kid* (1969) og *All the President's Men* (Alle præsidentens mænd, 1976) samt *The Princess Bride*, der indledte hans samarbejde med Rob Reiner.

Aaron Sorkin er fremragende til dialoger. Han skrev tv-succeserne *West Wing* (Præsidentens mænd, 1999-2006) og *The Newsroom* (2012-2014). Tre af hans manuskripter er blevet til Oscar-nominerede film, herunder *A Few Good Men*, og han vandt Oscar for sit adapterede screenplay til *The Social Network* (2010). Efter *A Few Good Men* fortsatte han og Rob Reiner samarbejdet med den charmerende komedie *The American President* (Præsident på frierfodder, 1995).

Robert Richardson er filmens cheffotograf. Han er tre-dobbelt Oscar-vinder og arbejder sammen med de største instruktører: Martin Scorsese, Oliver Stone og Quentin Tarantino blot for at nævne nogle af dem.

Med så stærke kræfter bag projektet stod Hollywoods stjerner i kø for at være med. Tom Cruise er mest kendt for sin drengede charme, men i de rigtige hænder kan han også vise godt skuespil, og det gør han i Rob Reiners instruktion. Demi Moore er mest kendt for at se godt ud, men hun kæmpede for sin rolle i filmen, og hun gør det godt. Jack Nicholson var allerede dengang erfare og karismatisk, og han er uforglemmelig i rollen som den militære superskurk.

Handlingen og hovedpersonerne

Midnat på den amerikanske flådestation i Guantanamo Bay, Cuba: Den sovende Private First Class William T. Santiago (Michael DeLorenzo) vækkes brutalt af de to marineinfanterister, Lance Corporal Dawson (Wolfgang Bodison) og Private First Class Downey (James Marshall). De to binder Santiagos hænder og fødder og stopper en klud i munden på ham. Såden starter filmen, der søger at besvare spørgsmålet: Hvorfor?

Vi får senere oplyst, at marineinfanteristerne selv opdager, at der drypper blod fra Santiagos mund. De fjerner kluden og tilkalder en ambulance. Santiago dør på hospitalet, hvor overlægen, Dr. Stone (Christopher Guest), fastslår, at Santiago er blevet forgiftet. Dawson og Downey arresteres og sigtes for mord.

Lieutenant Commander JoAnne Galloway (Demi Moore) får kendskab til sagen via sit arbejde som efterforsker i Internal Affairs. Hun synes, det ligner en "Code Red", navnet på en udbredt, men ulovlig disciplinæraktion. Hvis det er tilfældet, kan nogen have en interesse i, at sagen forsvinder, og hun sætter sig for at sikre, at de to sigtede får et behørigt forsvar. Hun beder om at få overdraget forsvaret selv, men til hendes skuffelse må hun nøjes med at observere.

Lieutenant Daniel Kaffee (Tom Cruise) beskikkes som forsvarer. Han er ung og smart, men tilsyneladende noget overfladisk. Han er søn af en berømt advokat, og han kender retssystemets kinkelkroge. Det udnytter han til at forhandle sig til fordelagtige forlig. I sin blot ni måneder lange karriere har han haft 44 sager og opnået forlig i dem alle. På grund af disse bedrifter anses han af sine egne for at være den bedste. Han har imidlertid endnu ikke gennemført en retssag.

Lieutenant Sam Weinberg (Kevin Pollack) er Dannys ven og assistent. Han er mest optaget af, at hans omkring ét år gamle datter er tæt på at sige sit første ord. Hans funktion er at være sidekick til Tom Cruise for at tilføre filmen lidt humor.

Et flashback fortæller, hvad der skete før overfaldet på Santiago. Santiago var en dårlig marineinfanterist og derfor en belastning for sin enhed. Han trivedes ikke med livet på Guantanamo og ville forfærdelig gerne væk. Han skrev til alle og enhver i forsøget på at blive forflyttet. I et sidste desperat træk skrev han til Naval Investigative Service (NIS) med et tilbud om at angive en kammerat, der viste sig at være Dawson, for en ulovlig handling mod at blive forflyttet!

En efterforsker fra NIS kontaktede flådestationens ledelse, Colonel Nathan Jessep (Jack Nicholson), Lieutenant Colonel Matthew Markinson (J.T. Walsh) og Lieutenant Jonathan Kendrick (Kiefer Sutherland). De holdt et møde om sagen.

Markinson anbefalede at forflytte Santiago øjeblikkeligt for at beskytte ham mod de andre marineinfanteristers vrede, når det kom frem, at han var stikker. Jessep foretrak at give Santiago en lærestreg, og det gav han Kendrick ansvaret for.

Jessep fremstilles som arrogant og selvsikker med en fænomenal karriere bag sig. Nu står han overfor at blive udnævnt til leder af National Security Council, en magtfuld post tæt på præsidenten. Markinson er svag og eftergivende. Han og Jessep startede sammen, men Jessep er steget i graderne hurtigere. Kendrick er fremstillet som en hård, ambitiøs, yngre udgave af Jessep.

Danny og Sam sendes til Cuba for at undersøge sagen. JoAnne inviterer sig selv med for at holde Danny til ilden. De tre holder møde med Jessep, Markinson og Kendrick og får at vide, at det blev besluttet at sende Santiago med det næste fly ud af Cuba. Det var angiveligt kl. 0600 næste morgen og desværre for sent.

Vi ved altså fra starten, at der er tale om et cover-up. Det er tydeligt, at Jessep er en skurk, og at marineinfanteristerne er syndebugke, men vi ved ikke præcist, hvad der er sket. Så forsvinder Markinson. Efter Dannys og Sams besøg på Cuba er der ingen, der ved, hvor han er.

Filmens styrke er den engagerende måde, historien udvikler sig på, og jeg var især tryllebundet af skildringen af de forskellige personligheder og livsfilosofier. JoAnne og Danny er klare modsætninger. Hun er den grundige idealist, mens han er den pragmatiske realist. Hun er den katalysator, der ansporer ham, filmens designerede helt, så han kan udvikle sig fra antihelt til rigtig helt.

Aaron Sorkins dialoger er fremragende. Det er en "snakkefilm". Handlingen føres videre af samtalerne, hvorfra jeg vil citere fyldigt - både for at fortælle, hvad der sker i historien, og for at give konkrete eksempler på gode dialoger.

Dawson og Downey fortæller, at der ikke var gift på kluden. Kendrick havde givet dem ordre til at kronrage Santiago, og det skulle de i gang med, da de så blodet. Det ses, at Dawson er den intelligente. Downey er dårligt nok klar over, at han er arresteret. Han er forældreløs, og man aner, han har fundet tryghed i militæret og har det fint med dets kæft, trit og retning. Han glæder sig til at vende tilbage til delingen igen. JoAnne er snu nok til at holde et godt tag i sagen ved at lade sig antage som Downeys personlige advokat - ikke for at få Danny ud af spillet, for hun begynder at få øje på hans talent - men for at sikre, at han yder sit bedste.

Danny drøfter situationen med Sam, og han har intet til overs for de sigtede. Han tror ganske vist på deres historie, men han mener alligevel, at de bør straffes, for intet anstændigt menneske ville i hans verden adlyde en sådan ordre.

Dialogerne

Før Kendrick gav ordren, var han snedig nok til at samle delingen, som han gav specifik ordre om at lade Santiago være i fred, men derefter gik han til Dawsons og Downeys værelse og gav en anden specifik ordre, og nu står de med Sorteper. Danny og JoAnne overbringer den oplysning til anklageren, Captain Jack Ross (Kevin Bacon), og det fører til følgende ordveksling:

Jack: - Kendrick specifically told those men not to touch Santiago!

Danny: - That's right. And then he went into Dawson's and Downey's room and specifically told them to give him a "Code Red".

Jack: - That's not what Kendrick says.

Danny: - Kendrick's lying.

Jack: - You have proof?

Danny: - I have the defendants.

Jack: - And I have 23 marines who aren't accused of murder and a Lieutenant with four letters of commendation.

Danny: - Why did Markinson go U.A.?

Jack: - You'll never know.

Danny: - You don't think I can subpoena Markinson?

Jack: - You can try, but you won't find him. You know what Markinson did for the first 17 of his 26 years in the Corps? Counterintelligence. Markinson's gone. There is no Markinson. Look, Danny, Jessep's star is on the rise. Division will give me a lot of room on this one to spare Jessep and the Corps any embarrassment.

Danny: - How much room?

Jack: - I'll knock it all down to involuntary manslaughter. Two years. They'll be home in six months.

JoAnne: - No deal. We're going to court.

Jack: - No, you're not.

JoAnne: - Why not?

Jack: - Because you'll lose. And Danny knows it. And he knows that if we do go to court I'm gonna have to go all the way. They are gonna be charged with the whole truckload. Murder. Conspiracy. Conduct unbecoming. Even though he's got me by the balls out here, Danny knows that in a courtroom he loses this case. See, Danny is an awfully talented lawyer. He's not about to see his clients go to jail for life when he knows they could be home in six months. That's the end of this negotiation. I'll see you tomorrow morning at the arraignment.

For Danny er det et fantastisk resultat. Lidt raslen med sablen fik med ét straffen sat ned til seks måneders fængsel. Da han overbringer den gode nyhed til Dawson og Downey, afviser Dawson imidlertid at tage imod tilbuddet.

Dawson: - I'm afraid we can't do that, sir.

Danny: - Do what?

Dawson: - Make a deal, sir.

Danny: - What are you talking about?

Dawson: - We did nothing wrong, sir. We did our job. If that has consequences, then I'll accept them. But I won't say that I'm guilty, sir. We have a Code, sir.

Danny: - Oh, well, zip-a-dee-doo-dah. You and your Code plead not guilty and you'll be in jail for the rest of your life. Do what I'm telling you and you'll be home in six months.

Dawson: - What do we do then, sir?

Danny: - When?

Dawson: - After six months we'll be dishonourably discharged, right, sir?

Danny: - Probably.

Dawson: - What do we do then, sir? We joined the Marines because we wanted to live our lives by a certain Code. And we found it in the Corps. Now, you're asking us to sign a piece of paper that says we have no honour. You're asking us to say we're not Marines. If a court decides that what we did was wrong, then I'll accept whatever punishment they give. But I believe I was right, sir. I believe I did my job and I will not dishonour myself, my unit or the Corps so I can go home in six months. Sir!

Danny forsøger at få Dawson til at skifte mening for Downeys skyld, da Downey vil følge hans eksempel. Danny prøver at give ham dårlig samvittighed. Vil du virkelig gøre dette mod Downey bare på grund af et princip?

Dawson: - Do you think we were right?

Danny: - It doesn't matter...

Dawson: - Do you think we were right?

Danny: - I think you'd lose.

Dawson: - You're such a coward. I can't believe they let you wear a uniform.

Indtil da har Dawson omhyggeligt saluteret og tiltalt Danny med "Sir", men han stikker nu demonstrativt hænderne i lommen og sender ham et blik fuld af foragt. Danny forstår det ikke. Det er som om, de vil gå i fængsel bare for at trodse ham.

Danny vil af den synkende skude. Hvis de vil ødelægge deres liv, bliver det uden ham. Han vil ikke tage ansvaret for deres nederlag. Han ser frustreret på JoAnne.

Danny: - What do you want from me?

JoAnne: - I want you to let them be judged. I want you to stand up and make an argument.

Sam: - An argument that didn't work for the Nazis at Nuremberg?

Danny: - For crissakes, Sam. Do you really think that's the same as two teenage marines executing a routine order they never believed would result in harm? These guys aren't the Nazis.

JoAnne: - Don't look now, Danny, but you're making an argument.

Danny: - Yeah, yeah. Tomorrow morning I'll get them a new attorney.

JoAnne: - Why are you so afraid to be a lawyer? Were Daddy's expectations really that high?

Danny: - Please, spare me the psychobabble father bullshit. Dawson and Downey will have their day in court but they will have it with another lawyer.

JoAnne: - Another lawyer won't be good enough. They need you. You know how to win. You know they have a case and you know how to win. If you walk away from this now you'll seal their fate.

Danny: - Their fate was sealed the moment Santiago died.

JoAnne: - Do you believe they have a case?

Danny: - You and Dawson, you both live in the same dream world. It doesn't matter what I believe, it only matters what I can prove. So please, don't tell me what I know or don't know. I know the law!

JoAnne: - You know nothing about the law. You're a used car salesman, Daniel. An ambulance chaser with a rank. You're nothing. Live with that.

Alle holdningerne er legitime. Det ligger fjernt for Dawson at lyve. Han kunne ikke drømme om at vanære sig selv og det, han står for, bare for at redde sit skind. Han står ved, hvad han har gjort, og hvis det får konsekvenser, ja, så må det være sådan. Danny er anderledes, og han forstår ikke engang holdningen. Han er vant til at springe over, hvor gærdet er lavest. Han har opnået karrierens måske bedste forhandlingsresultat, og i hans øjne er det vanvittigt ikke at slå til. Også i forhold til JoAnne har han en pointe. Det afgørende er ikke, hvad han selv tror, men hvad han kan bevise i retten. Også JoAnne har en pointe. Danny repræsenterer Dawson og Downey, og de ønsker at blive forsvaret. Så er det nødvendigt at stikke halen mellem benene, bare fordi han ikke forstår dem eller ikke er enig med dem?

Danny er frustreret over, at det ikke går, som han ønsker. I hans hoved er sagen på plads. Han har opnået et fantastisk forhandlingsresultat, og alligevel bliver han hånet af Dawson og JoAnne. Han går en tur for at tænke tingene igennem.

Når alt kommer til alt, løber han ikke den store personlige risiko. Sagen er en interessant udfordring, og han begynder at undre sig over, at han har fået dén sag. Han har aldrig haft en lignende sag før. Han er derimod kendt for at indgå forlig. Er der nogen, som helst ser, at sagen slet ikke kommer for retten?

Afhøringen af Dr. Stone

Til alles overraskelse og JoAnnes synlige anerkendelse ender Danny med at møde op i retten, hvor han nedlægger påstanden "Not Guilty". Så går de i gang med at finde ud af, hvad der er sket, og dramaet i retssalen begynder. Igennem afhøringer skildres de enkelte hændelser og de involverede personers karakter og motivation.

Dr. Stone: - Private Santiago was admitted to the ER at 0012, and he was pronounced dead at 0037.

Jack: - Dr. Stone, what is lactic acidosis?

Dr. Stone: - If the muscles and other cells of the body burn sugar instead of oxygen, lactic acid is produced. That lactic acid is what caused Santiago's lungs to bleed.

Jack: - Normally, how long does it take for the muscles and other cells to begin burning sugar instead of oxygen?

Dr. Stone: - 20 to 30 minutes.

Jack: - And what caused this process to be sped up in Santiago's muscles?

Dr. Stone: - An ingested poison of some kind.

Jack: - Did Willy Santiago die of poisoning?

Dr. Stone: - Absolutely.

Jack: - You're aware that the lab report and the coroner's report show no traces of poison?

Dr. Stone: - Yes, I am. There are literally dozens of toxins which are virtually undetectable, both in the human body and on the fabric. The nature of the acidosis is the compelling factor in this issue.

Danny får derefter mulighed for at krydsforhøre Dr. Stone.

Danny: - Commander, is it possible for a person to have an affliction, some sort of condition, which might also speed up the process of acidosis?

Dr. Stone: - It's possible.

Danny: - What might some of those conditions be?

Dr. Stone: - If a person had a coronary disorder or a cerebral disorder the process would be more rapid.

Danny: - Commander, if I had a coronary condition and a perfectly clean rag was placed in my mouth and the rag was accidentally pushed too far down, is it possible that my cells would continue burning sugar after the rag was taken out?

Dr. Stone: - It would have to be a very serious condition.

Danny: - Is it possible to have a serious coronary condition where the initial symptoms were so mild as to escape a physician during a routine medical exam?

Dr. Stone: - Possibly. There would still be symptoms, though.

Danny: - What kind of symptoms?

Dr. Stone: - There are hundreds of...

Danny: - Chest pains?

Dr. Stone: - Yes.

Danny: - Shortness of breath?

Dr. Stone: - Yes.

Danny: - Fatigue?

Dr. Stone: - Of course.

Danny rækker Dr. Stone et dokument: - Doctor, is this your signature?

Dr. Stone: - Yes, it is.

Danny: - This is an order for Private Santiago to be put on restricted duty. Would you read your handwritten remarks at the bottom of the page, please, sir?

Dr. Stone: - Initial testing, negative. Patient complains of chest pains, shortness of breath and fatigue. Restricted from running distances over 5 miles for a week.

Danny: - Commander, isn't it possible that Santiago had a serious coronary condition and it was that condition and not some mysterious poison that caused the accelerated chemical reaction?

Dr. Stone: - No!

Danny: - It's not possible?

Dr. Stone: - No, I personally give each man a thorough physical examination. Private Santiago was given a clean bill of health.

Dr. Stone står i et dilemma. Der er ikke fundet spor af gift, men hvis Santiago ikke blev forgiftet, betyder det nødvendigvis, at lægen har overset en alvorlig hjertefejl. Det er ikke godt for karrieren at indrømme, at man har begået en alvorlig fejl, og derfor er det bedst for lægen at fastholde, at Santiago blev forgiftet.

To forskellige opfattelser

JoAnne kæmper passioneret for Dawson og Downey, men for Sam er de en “sag”, han ikke engang har sympati for. Deres følelser udtrykkes i denne ordveksling:

JoAnne til Sam: - Why do you hate them so much?

Sam: - They beat up on a weakling. That’s all they did. The rest of this is just smoke-filled-coffee-house crap. They tortured and tormented a weaker kid. They didn’t like him so they killed him. And why? Because he couldn’t run very fast.

Efter en lille pause spørger han selv: - Why do you like them so much?

JoAnne: - Because they stand on a wall and they say: “Nothing is gonna hurt you tonight. Not on my watch.”

Markinsons afsløring

Pludselig dukker Markinson op. Han fortæller Danny, at han ved det hele. Det var en “Code Red”, og Kendrick gav ordren på Jesseps befaling. Santiago skulle ikke med det næste fly ud af basen. Næste fly var ikke kl. 0600 om morgenen. Der var et tidligere fly kl. 2300 om aftenen, og det landede på Andrews Air Force Base kl. 0200. Ordren om at overflytte ham blev først underskrevet efter hans død.

Danny undersøger lufthavnstårnets journal, men finder ikke nogen afgang fra Guantanamo kl. 23. Han bringer journalen til Markinson, som insisterer på, at der var et fly ud af Guantanamo kl. 23.

Danny: - Really? Then why isn’t it listed in the tower chief’s log?

Markinson sukker: - Jessep!

Danny: - What are you telling me? He fixed the logbook?

Markinson fnyser.

Danny: - Maybe he can make it so a plane didn’t take off but I can sure as hell prove that one landed. I’ll get the logbook from Andrews.

Markinson: - You’re not going to find anything in the Andrews logbook, either.

Danny: - He can make an entire flight disappear?

Markinson: - Nathan Jessep is about to be appointed director of operations for the National Security Council. You don’t get to that position without knowing how to sidestep a few landmines.

I retten afslører en forvirret Downey, at han slet ikke var på værelset, da Kendrick angiveligt gav ordren. Downey fik derimod ordren af Dawson, der havde et motiv til at lukke munden på Santiago, idet denne havde tilbudt NIS at sladre om ham.

Afhøringen af Lieutenant Kendrick

Militærets opfattelse er, at Dawson dræbte Santiago, fordi han ville sladre, men Dawson siger, at Kendrick gav ordre til at udføre en "Code Red" på Santiago, og derfor havde han intet valg. Lieutenant Kendrick afhøres om en ordres betydning.

Danny, indledningsvist til juryen: - Lance Corporal Dawson's ranking after the School of Infantry was perfect. Half his class has since been promoted to full Corporal while Dawson has remained a Lance Corporal.

Og til Kendrick, idet han rækker ham nogle papirer: - Lieutenant Kendrick, was Dawson's promotion held up because of this last report?

Kendrick: - I'm sure it was.

Danny: - Do you recall an incident involving Private Curtis Bell who'd been found stealing liquor from the officer's club?

Kendrick: - Yes, I do.

Danny: - Did you order Dawson and two other men to make sure Private Bell would receive no food or drink except water for a period of seven days?

Kendrick: - Yes, I did.

Danny: - Lieutenant Kendrick, was Dawson given a rating of below average on this last report because you learned he'd been sneaking food to Private Bell?

Kendrick: - Lance Corporal Dawson was given a below average rating because he had committed a crime.

Danny: - A crime? What crime did he commit? Lieutenant Kendrick? Dawson brought a hungry guy some food. What crime did he commit?

Kendrick: - He disobeyed an order.

Danny: - And because he did, because he exercised his own set of values, because he made a decision about the welfare of a marine that was in conflict with an order of yours, he was punished. Is that right?

Kendrick, meget bestemt: - Lance Corporal Dawson disobeyed an order!

Danny: - It wasn't a real order, was it? After all, it's peacetime. He wasn't being asked to secure a hill or advance on a beachhead. I mean, surely a marine of Dawson's intelligence can be trusted to determine on his own which are the really important orders and which orders might - say - be morally questionable. Can he? Can Dawson determine on his own which orders he's going to follow?

Kendrick: - No, he cannot.

Danny: - A lesson he learned after the Curtis Bell incident, am I right?

Kendrick: - I would think so.

Afhøringen af Colonel Jessep

Så begår Markinson selvmord, og i frustration drikker Danny sig fuld. Forsvaret stod og faldt med Markinsons vidneudsagn. Ukuelige JoAnne lader sig ikke ryste. Hun er overbevist om, at det hele er orkestreret af Jessep, så Danny skal “bare” indkalde ham som vidne og få det ud af ham under krydsforhøret. Hun er immum over for rationelle indvendinger og går fra Danny i vrede. Danny og Sam drøfter den håbløse situation, og Danny vælger endnu en gang at følge JoAnnes råd. Men denne gang er det ikke uden personlig risiko, for hvis han offentligt og uden bevis anklager en mand i Jesseps position, kan det ikke undgå at skade hans karriere.

Så går jagten i gang efter spor, der kan hjælpe dem med at ryste den selvsikre Jessep under det kommende krydsforhør, og Danny finder ud af, at Jesseps og Kendricks cover-up ikke er så troværdigt endda.

F.eks. var det Santiagos højeste ønske at komme væk fra Guantanamo. Over en periode på ni måneder havde han sendt 14 breve, hvor han havde tigget og bedt om at komme væk. Hvis han havde fået at vide, at ønsket var blevet opfyldt, og han skulle med et fly næste morgen kl. 0600, havde han så ikke ringet til venner eller familie med den fantastiske nyhed? Måske aftalt at blive hentet i lufthavnen? Danny undersøger telefonopkaldene. Santiago har ikke ringet til nogen.

Hvorfor havde han ikke pakket? Danny kommer pludselig i tanke om, at tøjet stadig hang på bøjlerne i klædeskabet, da han undersøgte værelset på Cuba. Hvis Santiago skulle forlade basen tidligt næste morgen, havde han vel pakket?

Han angriber også påstanden om, at flyafgangen kl. 0600 var den første. Han sender Sam til Andrews, og Sam vender tilbage med to unge mænd, og så starter det krydsforhør, der er gået over i den moderne filmhistorie.

Danny: - Colonel, when you learned of Santiago's letter to the NIS you had a meeting with your two senior officers, is that right?

Jessep: - Yes.

Danny: - Platoon Commander Lieutenant Jonathan Kendrick and the executive officer Lieutenant Colonel Matthew Markinson?

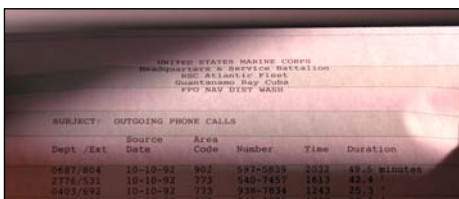
Jessep: - Yes.

Danny: - At this meeting you gave Lieutenant Kendrick an order, is that right?

Jessep: - I told Kendrick to tell his men that Santiago wasn't to be touched.

Danny: - And did you give an order to Colonel Markinson as well?

Jessep: - I ordered Markinson to have Santiago transferred off the base immediately.

Dept./Ext.	Source	Date	Area Code	Number	Time	Duration
0687/804	10-10-92	902	592-0838	2032	49.5	minutes
2726/531	10-10-92	772	548-7457	1033	42.4	
5907/531	10-10-92	753	978-7634	1243	25.3	

Danny: - Why?

Jessep: - I felt his life might be in danger once the word of the letter got out.

Danny: - Grave danger?

Jessep, hånligt: - Is there another kind?

Danny: - Colonel, we have the transfer order that you and Colonel Markinson co-signed ordering Santiago to be on a flight leaving Guantanamo at six in the morning. Was that the first flight off the base?

Jessep: - The 6 a.m. was the first flight off the base.

Danny fortsætter afhøringen. Han ser ikke ud til at komme nogen vegne, og han tøver med at angribe. Det var selvfølgelig ikke blevet en succesfuld film, hvis han var standset der, så han starter angrebet på Jessep, som er blevet synligt irriteret.

Jessep: - What do you want to discuss now? My favourite colour?

Danny: - Colonel, the 6 a.m. flight was the first one off the base?

Jessep: - Yes.

Danny: - There wasn't a flight that left 7 hours earlier and landed at Andrews Air Force Base at 2 a.m.?

Dommeren bryder ind: - Lieutenant, I think we've covered this, haven't we?

Danny: - Your Honour, these are the tower chief's logs for both Guantanamo Bay and Andrews Air Force Base. In the Guantanamo log there was no flight that left at 11 p.m. In the Andrews log there was no flight that landed at 2 a.m. I'd like to admit them as Defense Exhibits Alpha and Bravo.

Dommeren: - I don't understand. You're admitting evidence of a flight that never existed?

Danny: - We believe it did, sir? Defense will be calling airman O'Malley and airman Rodriguez. They were working the ground crew at Andrews at 2 a.m.

Jack: - Your Honour, these men weren't on the list.

JoAnne: - Rebuttal witnesses, Your Honour, called specifically to refute testimony offered under direct examination.

Dommeren: - I'll allow the witnesses.

Jessep: - This is ridiculous!

Danny: - Colonel, a moment ago...

Jessep, for første gang usikker: - Check the tower logs, for chrissake.

Danny: - We'll get to the airmen in just a minute, sir. A moment ago you said that you ordered Lieutenant Kendrick to tell his men that Santiago wasn't to be touched.

Jessep: - That's right.

Danny: - And Lieutenant Kendrick was clear on what you wanted?

Jessep: - Crystal.

Danny: - Any chance Lieutenant Kendrick ignored the order?

Jessep, fornærmet: - Ignored the order?

Danny: - Any chance he forgot about it?

Jessep: - No.

Danny: - Any chance Lieutenant Kendrick left the office and said: "The old man is wrong"?

Jessep: - No.

Danny: - When Lieutenant Kendrick spoke to the platoon and ordered them not to touch Santiago, any chance they ignored him?

Jessep: - You ever served in an infantry unit, son?

Danny: - No, sir.

Jessep: - Ever served in a forward area?

Danny: - No, sir.

Jessep: - Ever put your life in another man's hands? Asked him to put his life in yours?

Danny: - No, sir.

Jessep: - We follow orders, son. We follow orders or people die. It's that simple. Are we clear?

Danny: - Yes, sir.

Jessep, irriteret og bestemt: - Are we clear?

Danny: - Crystal. Colonel, I have just one more question before I call airman O'Malley and airman Rodriguez. If you gave an order that Santiago wasn't to be touched and your orders are always followed, then why would Santiago be in danger? Why would it be necessary to transfer him off the base?

Jessep efter en lang pause: - Santiago was a substandard Marine. He was being transferred...

Danny afbryder: - It was not what you said. You said he was being transferred because he was in grave danger.

Jessep: - That's correct...

Danny afbryder: - You said, he was in danger. I said: Grave danger. You said...

Jessep, temmelig irriteret: - I recall what I said...

Danny afbryder igen: - I can have the court reporter read back to you...

Jessep: - I know what I said. I don't have to have it read back to me like I'm...

Danny afbryder: - Then why the two orders? Colonel?

Jessep, frustreret: - Sometimes men take matters into their own hands...

Danny afbryder: - No, sir. You made it clear just a moment ago that your men never take matters into their own hands. Your men follow orders or people die. So Santiago shouldn't have been in any danger at all, should he, Colonel?

Jessep: - You snotty little bastard.

Jack: - Your Honour. I'd like to ask for a recess.

Danny: - I'd like an answer to the question, Judge.

Dommeren: - The Court will wait for an answer.

Danny: - If Lieutenant Kendrick gave an order that Santiago wasn't to be touched, then why did he have to be transferred? Lieutenant Kendrick ordered a "Code Red", didn't he, because that's what you told Lieutenant Kendrick to do!

Jack: - Object...

Danny tordner videre: - And when it went bad you cut these guys loose, you had Markinson sign the phoney transfer order, you doctored the logbooks and you coerced the doctor. Colonel Jessep, did you order the "Code Red"?

Dommeren: - You don't have to answer that question.

Rasende Jessep: - I'll answer the question. You want answers?

Ophidset Danny: - I think I'm entitled.

Jessep igen: - You want answers?

Danny: - I want the truth!

Jessep: - You can't handle the truth! Son, we live in a world that has walls, and those walls have to be guarded by men with guns. Who's gonna do it? You? You, Lieutenant Weinberg? I have a greater responsibility than you can possibly fathom. You weep for Santiago and you curse the Marines. You have that luxury. You have the luxury of not knowing what I know. That Santiago's death, while tragic, probably saved lives. And my existence, while grotesque and incomprehensible to you, saves lives. You don't want the truth because deep down in places you don't talk about at parties, you want me on that wall. You need me on that wall. We use words like "Honour", "Code", "Loyalty". We use these words as the backbone of a life spent defending something. You use them as a punchline! I have neither the time nor the inclination to explain myself to a man who rises and sleeps under the blanket of the very freedom that I provide and then questions the manner in which I provide it. I would rather you just said "Thank You" and went on your way. Otherwise, I suggest you pick up a weapon and stand a post. Either way, I don't give a damn what you think you are entitled to.

Danny: Did you order the “Code Red”?

Jessep: I did the job...

Danny: Did you order the “Code Red”?

Jessep: You’re goddamn right I did!

Forhøret, der har nærmet sig orkanstyrke, afløses pludselig af larmende tavshed, og den brydes først, da Danny anmoder om, at juryen sendes ud. Jessep ser sig forvirret omkring. Han er ikke klar over, hvad der foregår, og irriteret meddeler han, at han forlader dette cirkus og tager tilbage til “sin” base. Dommeren beder det tilstedeværende militærpoliti om at slå vagt om ham, og Jack Ross starter på den velkendte tale rettet mod Jessep: - You have the right to remain silent...

Jessep forstår stadig ikke, hvad der foregår, men det går til sidst op for ham, at han er anklaget for en forbrydelse, og han afleverer denne afskedssalut:

- You fucking people. You have no idea how to defend a nation. All you did was weaken a country today, Kaffee. That’s all you did. You put peoples’ lives in danger. Sweet dreams, son.

Juryens medlemmer vender tilbage med afgørelsen, og dommeren læser den op. Som ventet frifindes Dawson og Downey for mordtiltalerne, men ganske uventet lyder afgørelsen på det sidste anklagepunkt således:

- On the charge of “Conduct unbecoming a United States Marine” the members find the accused “Guilty as charged”. They are hereby sentenced to time already served and are ordered to be dishonourably discharged from the Marine Corps.

Alle er mere eller mindre lamslået. Downey forstår slet ikke, hvad der foregår.

Downey: - What does that mean? Hal? What did that mean? I don’t understand. Colonel Jessep said he ordered the “Code Red”! Colonel Jessep said he ordered the “Code Red”! What did we do wrong?

JoAnne: - It’s not that simple.

Downey, desperat: - What did we do wrong? We did nothing wrong!

Dawson, eftertænksomt: - Yeah, we did. We were supposed to fight for people who couldn’t fight for themselves. We were supposed to fight for Willy.

Filmen igennem er Danny vokset med opgaven og har i løbet af retssagen vundet de andres respekt. Da Dawson føres ud, siger Danny til ham: - Harold! You don’t need to wear a patch on your arm to have honour.

Dawson saluterer ham til gengæld: - Ten-hut! There’s an officer on deck.

Filmen slutter med, at Jack begiver sig ud for at arrestere Kendrick.

Analyse

Det er ikke så mærkeligt, at filmen ramte mig i solar plexus. Samme dag havde jeg været igennem nøjagtig det samme som Danny. Også jeg havde gennemført min første retssag. Også jeg havde stået over for Colonel Jessep i form af Johan Schlüter, en egenrådig leder på sit område og rådgiver for regeringen, og ligesom Jessep var han skråsikker i sin egen magtfuldkommenhed. Også han havde evne og indflydelse nok "to sidestep a few landmines". Jessep havde fået en flyvetur til at forsvinde; Johan Schlüter havde fået en lovparagraf til at forsvinde. I hvert fald fra juristernes bevidsthed! Han havde fået Kulturministeriet til at forsvare en ikke-eksisterende særlov over for EU-Domstolen, og han havde fået Folketinget til at vedtage den manglende særbestemmelse, da det blev for tydeligt, at den slet ikke fandtes. Alt sammen uden at én eneste politiker opdagede, hvad der foregik. De er to alen ud af ét stykke. Jessep er filmudgaven af Johan Schlüter.

De har også til fælles, at de selv er overbevist om, at de har gjort det rigtige. Jessep handlede ud fra et ædelt motiv, at redde liv. Det er de andre, der ikke fatter, hvordan man forsvarer en nation. Johan Schlüter tænkte på samme måde. Han og FDV standsede videopiraterne og organiserede videomarkedet. Han så parallelimportørerne som snyltere, der blev bekæmpet med god grund. Hvorfor involvere politikerne, der alligevel ikke forstår sig på ophavsret? Næh, i deres eget verdensbillede burde de to hyldes som helte. Det er alle de andre, der er ignorante tåber.

Begge historier er en variant af Davids kamp mod Goliat. Var det mit held, at Mogens Christensen havde sjusket og glemt et meningsforstyrrende "ikke", så Johan Schlüter var mødt op i retten i den overbevisning, at min bevisførelse ikke ville blive tilladt? Havde han fortalt lige så selvsikkert om sin indflydelse, hvis der var udsigt til, at min dokumentation ville blive tilladt og gennemgået?

Jessep kunne let have holdt mund, men i sin arrogante stolthed kunne han ikke modstå fristelsen til at sætte sig op på en piedestal, hvorfra han kunne sætte den irriterende Danny på plads. Johan Schlüter behøvede slet ikke at afgive forklaring, men han var tydeligt stolt af sin indsats og opfattede det kun som en fjer i hatten, at han var den eneste, som Kulturministeriet rådførte sig med.

Jessep så ikke misforholdet mellem nødvendigheden af at sende Santiago med det næste fly og ordren om, at han ikke måtte røres. Johan Schlüter så heller ikke, at hans forklaring var selvmodsigende; at han skulle have støttet André Poulsen i dennes kamp mod Jakob Stegelmanns parallelimport, hvis der skulle være overensstemmelse med hans pligt til at bekæmpe ulovlig distribution.

Jeg så også mig selv i den ukuelige JoAnne. Jeg søgte også en sammenhæng i tingene, og jeg havde studeret bunker af papirer og dokumenter for at finde den. Ligesom JoAnne lader jeg mig heller ikke slå ud af modgang. Jeg har nu i 30 år forgæves forsøgt at gøre omverdenen opmærksom på Johan Schlüters samfundsskadelige overgreb mod parallelimportørerne. Jeg er ikke holdt op, selvom ingen hidtil har villet lytte, og selvom jeg igen og igen har fået tæsk af domstolene.

A Few Good Men

Den danske titel er *Et spørgsmål om ære*. Det skyldes sikkert, at æresbegrebet er årsag til Dawsons uvilje mod at slå en handel af. Jeg kan bedre lide titlen *A Few Good Men*, fordi den indeholder en endnu vigtigere pointe: At mennesker, der tør gøre det rigtige - også når det er svært - er sjældne som diamanter.

“A Few Good Men” er Danny og Dawson. Danny, selvfølgelig, fordi han trods sin sædvanlige kølige sandsynlighedskalkyle og med risiko for sin egen karriere påtager sig den opgave, som enhver advokat burde påtage sig i forhold til deres klienter, nemlig at repræsentere dem og ikke bare komme så let som muligt til sit honorar. Danny er filmens helt. Dawson er til gengæld min rollemodel.

Dawson er kompromisløs i forhold til sin livsfilosofi. Det besluttede jeg også at være. Jeg tror på, at jeg gør det rigtige. Hvis landets dommere vil straffe mig med bøder og erstatninger, ja, så må jeg betale, men det skal være deres afgørelse. Indrømmet, det kan være svært at finde ud af, hvad der er det rigtige, og Dawson tog faktisk fejl, men det gør ham ikke til et ringere menneske. Selvom Kendrick havde bragt ham i en umulig situation, erkendte han med tydelig selvbejdelse sin fejltagelse og accepterede straffen.

Når jeg hører JoAnne: “Because they stand on a wall and they say: - Nothing is gonna hurt you tonight. Not on my watch,” føler jeg det samme over for mine medarbejdere. Vi er et godt team i Laserdisken. Medarbejderne er lidt som min familie. Det er vigtigt for mig, at ingen mister sit job på grund af mine konflikter med FDV og domstolene. JoAnnes ord får mig til at ranke ryggen og kæmpe.

Dr. Stone og Colonel Jessep

Så er der Dr. Stone. Han dukker op igen og igen i jurister og dommere, som ikke kan gribe ind uden at indrømme, at de burde have grebet ind for længe siden. Med ét forstod jeg Niels Gangsted-Rasmussen. I 1988 forstod jeg ikke, hvorfor han summarisk afviste min redegørelse om § 25 med et “den tilføjer ikke noget nyt”. Nu forstod jeg, at hvis han havde sagt til Erik, at det bestemt var et forsøg værd, kunne næste spørgsmål fra Erik meget vel have været: Hvorfor prøvede du ikke § 25 dengang? Og hvad skulle han så have svaret?

Dr. Stone er billedet på rigtig mange mennesker inkl. politikere: “Det er nødt til at være sådan, for ellers har jeg taget fejl, og det tør jeg ikke indrømme.”

Mogens Koktvedgaard havde i ophavsretsudvalget i 1984 også “glemt” § 25. Var det med vilje? Ikke nødvendigvis, men da han i 1992 læste min rapport, havde Folketinget allerede vedtaget § 23, stk. 3, i den tro, at det slet ikke handlede om udlejning. Kunne han tre år efter fortælle Folketinget, at han havde begået en fejl? Han reagerede som Jessep. Sammen med Johan Schlüter regerede han enevældigt inden for ophavsret og konkurrenceret. Hans sympati lå hos FDV, og han foretrak et kontrolleret marked. Han ville hellere ofre parallelimportørerne end indrømme sin fejl og slippe det kaos løs, som et frit marked i hans hoved vil medføre.

Markinson

Markinson fik mig til at tænke på Asger Thylstrup, den eneste advokat, der havde interesseret sig for udlejningsproblematikken og endda sagt, at han ikke forstod, at Johan Schlüter og videobranchen "kunne få lov til det". Han havde måske læst rapporten, jeg havde udleveret til ham? Han forstod måske sammenhængen?

Samtidig var han opmærksom på Johan Schlüters magt. Jeg forstod først hans advarsel senere. Han kunne ikke gøre noget for at forhindre det uundgåelige, men på sin egen måde prøvede han alligevel at advare mig.

Markinson er et billede på mange af de jurister, jeg har mødt. De begår ikke just selvmord, men de tør heller ikke kæmpe mod det korrupte system.

Film contra virkelighed

Alle dommere burde være som filmens dommer, men i virkeligheden er de en del af netværket omkring "Jessep" og bruger deres magt til at dække over denne figur, hvad enten han er Johan Schlüter, Mogens Koktvedgaard eller Peter Schønning. Eriks advokater undersøgte ikke sagen selv. Som Danny i filmens start valgte de den letteste udvej, en forhandlingsløsning, som de mente, Erik kunne leve med, selvom den var dybt uretfærdig. Set med deres egne øjne var de pragmatiske, men i virkeligheden svigtede de ham.

Hovedparten af de danske dommere igennem de sidste 30 år har ikke været et hår bedre. De har opført sig nøjagtigt som Jessep - ofret uskyldige mennesker for at dække over egne fejl. De burde opføre sig, som juryen forventede af Downey og Dawson. De burde forsvare dem, der ikke kan forsvare sig selv. De burde have forsvaret Erik og de andre parallelimportører - ikke Johan Schlüter.

Jeg ville ønske, jeg kunne stå foran hver enkelt dommer og sige som Dawson: "Du er sådan en kujon. Jeg fatter ikke, at de lader dig bære en dommerkåbe." Jeg har igennem årene mødt snesevis af dommere. Det er et spektakulært folkefærd på den måde, at de næsten alle er utroligt feje. De tør ikke konfrontere sandheden, men lyver og manipulerer for at nå det resultat, der er mest bekvemt for dem selv, og de tager intet hensyn til de ofre, det går ud over.

Er det en dristig påstand? Det er i hvert fald en sjældent hørt påstand i det land, der år efter år kåres som det mindst korrupte land i verden, men læser du resten af bogen - som i sagens natur er nødt til at være meget grundig - vil du finde ud af, hvordan det i virkeligheden hænger sammen.

Findes der "A Few Good Men" blandt Folketingets 179 medlemmer? Det er et af de spørgsmål, jeg søger en afklaring på. Jeg har skrevet til Folketinget med jævne mellemrum siden 1989 og kan derfor med stor sikkerhed sige, at også de danske folketingsmedlemmer hellere end gerne spænder skyklapper for øjnene.

Som sagt har filmen en særlig plads i mit hjerte. Dens rollemodeller har været en inspiration i min dagligdag, og den har givet svar på mange af de spørgsmål, jeg har tumlet med i de mange retssager.